

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei	pe 1 an
:	Advocați	400 Lei	pe 1 an
:	Magistrați	300 Lei	pe 1 an
:	Un număr simplu	20 Lei	
:	Un număr dublu	30 Lei	
:	Un număr vechiu	35 Lei	

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adfje. Telefon 630

S U M A R U L :

- Acțiunile prejudiciale și contractele aleatorii de *Dr. Ioachim Tolciu*
avocat din Cluj
- Procedura mandatului de plată . . . de *Dr. St. Köves*
advocat din Satu-Mare
- Tot asupra art. 274 pr. pen. . . de *Ilie V. Purdilă*
Judecător trib. Brașov
- Transmiteri de drepturi succesoriale și drepturile copiilor naturali. Jurispr. Jud. ocol Timișoara cu o Adnotare de Pensionare de magistrat în Ardeal. Jurispr. Inaltei Curți de Casație . . . de *V. Pastia*
Judecător trib. Cluj
- Rezumate de jurisprudențe stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal
- Informațiuni

Acțiunile prejudiciale și contractele aleatorii

Principiul fundamental al vieții economice: „realizarea celor mai mari rezultate posibile cu cele mai mici eforturi” își află aplicațiunea și în domeniul justiției. Distribuirea dreptății trebuie să se facă cu cele mai mici sacrificii posibile. Justiția ieftină, simplă și bună este idealul fiecărui stat modern și totodată un postulat al finanțelor de stat. În conformitate cu acest principiu fundamental, procedurile moderne tind spre simplificarea și accelerarea procedurii; se admite cumularea acțiunilor într'un singur proces, se admite chemarea în proces și a terțelor persoane pentru a fi executabilă sentința și față de acestea fără proceduri separate etc. O consecință logică a principiului enunțat mai sus este și acela că procedura admite de regulă numai acele procese, care au ca scop valorificarea imediată a drepturilor, în urma cărora se aduce sentință condamnatorie. Procedurile intermediare sau preliminare, cari nu corespund unor reale și juste necesități sau le elimină cu totul, sau le reduce la strictul necesar. Astfel în procedura civilă regula generală o formează acțiunile în prestațiune.

Sunt însă cazuri când imediată valorificare a dreptului nu este posibilă. Se impune

însă o *statornicire prealabilă* a raportului de drept, pentru ca validitatea dreptului mai târziu să fie mai eficace și să nu sufere prea mare întârziere. În asemenea cazuri procedura civilă în mod *excepțional* îngăduie așa numitele acțiuni prejudiciale, pentru constatarea raportului de drept ce există între reclamant și pârât în vederea consecințelor practice ale acelui raport, consecințe ce urmează a se valorifica prin proces ulterior. Un exemplu clasic al acestor acțiuni prejudiciale ni-l indică noua lege a chiriilor, care în art. 34 obligă pe locatar să-și reguleze raportul de drept cu proprietarul sau în termen de 6 luni dela promulgarea legii.

Alte cazuri reglementate special de § 130, din proc. civ. este acțiunea privitoare la constatarea verității (falsității) documentului, la înaintarea socotelilor, și la constatarea exactității socotelilor. Se mai admite de jurisprudență și acțiunea privitoare la constatarea expirării contractului de locațiune, pentru a nu fi obligat proprietarul să intenteze proces numai după acest termen, putând să-i cauzeze întârziere și daune însemnate. Aceasta însă numai dacă se cere și evacuarea pentru termenul expirării contractului. (Curia: No. 670—1923.) Un soi de proceduri prejudiciale sunt acelea reglementate în §§. 621—638 proc. civ. prin denunțările raportului de locațiune și somațiunile privitoare la predarea și preluarea obiectului locațiunii. În aceste cazuri (locațiune) părțile având la dispoziție procedură specială, nu pot face uz și de acțiunea prejudicială. Procesele prejudiciale sunt derogări dela regula generală, care este acțiunea în prestațiune, și ca atari sunt supuse unei interpretări restrictive, iar în dubiu se decide neaplicarea lor. Nu trebuie confundate acțiunile prejudiciale cu probațiunile prealabile reglementate de §§ 381—386 proc. civ. cu procedurile preliminare, prevăzute în § 234 proc.

civ. ard. ca motive pentru posibilitatea suspendării procesului în curgere.

Atunci când este vorba numai de asigurarea unor *facte* cari în proces se pot folosi ca *dovezi* și nu de raporturi de drept, se îngăduie probațiunea prealabilă. Când reclamantul își poate asigura drepturile prin aceasta probațiune prealabilă, acțiunea prejudicială iarăși nu are loc. (vezi colecția Dr. Tatics, pag. 349. Po. 1905—103.) Legiuitorul maghiar s'a nizuit să determine criteriile acțiunilor prejudiciale în § 130 proc. civ., spunând: „acțiunea se poate intenta și pentru constatarea unui drept sau raport de drept,..... dacă aceasta constatare este necesară pentru asigurarea stării de drept a reclamantului față de pârât”; textul acesta însă este vag și a dat loc la multe contraverse în practică. Este în general stabilit de jurisprudență, că atunci, *când se poate cere imediat prestațiune, acțiunea prejudicială nu are loc*. Fiindcă în cazul acesta asigurarea stării de drept a reclamantului față de pârât nu este necesară, asigurarea având numai caracter provizor, iar în cazul prestațiunii provizoratul fiind încetat (vezi și motivele ministeriale ad § 130 proc. civ.)

Trebue deci reținut, că reclamantul nu are *facultatea* de a alege între acțiunea prejudicială și cea în prestațiune, rostul acestora fiind bine diferențiat. Dacă deci reclamantul are drept la prestațiune și totuși recurge la acțiunea prejudicială, ca procedură preliminară, acțiunea aceasta trebue respinsă, fiind superfluă și în contradicție cu principiul economiei menționat mai sus, și fiindcă în procesul pornit în prestațiune se decide și asupra raportul juridic de bază.

Aceste reflexiuni generale au fost inspirate de speța soluționată cu sentința No. C. 1177—5—1922 Miercurea Sibiului și sentința No. C. a. 1915—9—1925 Tribunalul Sibiu și publicate cu adnotare în numărul 9 al Ardealului Juridic, speță care tratează chestia acțiunilor prejudiciale, în raport cu obligațiunile naturale și în special cu contractele de noroc. Dacă revenim asupra acestei chestiuni, o facem din motivul, că îi atribuim oarecare importanță și din punctul de vedere al unificării procedurii civile și credem că vom contribui prin aceste câteva observațiuni câtuși de puțin la marea operă de unificare legislativă.

Chestiunea ce se pune este, dacă *principial* se poate admite o acțiune prejudicială, obiectul căreia este o obligație naturală?

În speța menționată Judecătoria de ocol a dat soluție afirmativă, iar Tribunalul soluție negativă, motivând, că „pariul producând numai obligație naturală, adică reclamantul în sensul §-lui 1271 Cod. civil austr. neavând acțiune în prestare față de pârât, chiar admitându-se valabilitatea obligației naturale (rămășagul), acțiunea prejudicială nu are loc”.

Acceptăm acest punct de vedere și susținem că în general *nici o obligație naturală* nu poate forma obiectul unei acțiuni prejudiciale și am dori, ca acest punct de vedere să treacă și în noua procedură civilă unificată! Scopul acțiunii prejudiciale este, precum am văzut mai sus, să asigure în prealabil pe seama reclamantului o stare de drept cu consecințe bine determinate în vederea valorificării în viitor a anumitor drepturi cu efectul constrângerii față de pârât. Dacă dreptul de acționare în justiție nu există, atunci și procedura prealabilă este de prisos, căci procedura prejudicială nu are altă menire decât să asigure procedura ulterioară, în care se valorifică dreptul prin sentință condamnatorie. Admitem că și obligația naturală este un raport de drept cu efecte practice (acțiune condițione indebiti), însă existența unui raport de drept în sine nu justifică acțiunea prejudicială, fără al doilea criteriu: asigurarea stării de drept față de pârât (Vezi Curia No. G. 325—1896, la 15 Dec. și No. G. 221—1897 la 5 Oct.) Iar împotriva eventualei acțiuni în repetire ce s'ar putea intenta după plătire pe baza nulității obligației naturale, nu este necesară acțiunea prejudicială, căci și în procesul care are de obiect restituirea prestațiunii făcută în urma unei obligațiuni naturale, se poate discuta valabilitatea obligațiunii de bază: deci o procedură separată și prealabilă, care este costisitoare atât pentru părți cât și pentru stat și mai înseamnă și timp pierdut, este de prisos și ca atare inadmisibilă.

Să vedem acum în lumina acestor considerațiuni speța care le-a provocat.

A. face pariul cu B. asupra afirmațiunii — contestată de B — că din tovarășia de iernat oile existată între A și fratele lui B în iarna anului 1921—1922 a rămas de împărțit între tovarăși suma de 1920 lei, sumă trecută atât în libelul lui A cât și în acela al lui B.

În tot decursul acestei discuțiuni cu privire la rămășag era de față și C ca martor. A și B au convenit că depune fie-care la C câte 1000 lei și acela care câștigă rămășa-

gul, primește dela C suma totală de 2000 lei.

Ulterior B recunoaște față de A în prezența lui C că afirmațiunea lui A corespunde adevărului, deci se constată neîndoios că A a câștigat râmășagul și A cere prin urmare dela C suma de 2000 lei. B se opune la eliberarea sumei depuse și totodată contestă și conținutul pariului spunând, că obiectul râmășagului nu este acela ce sumă a rămas de împărțit între tovarăși ci acela, ce sumă este în drept să pretindă A dela B. Atunci A intenționează acțiune contra lui B pentru stabilirea valabilității râmășagului și în proces se referă la C ca martor.

Judecătoria de ocol, cu toate că în motive recunoaște că „acțiunea prejudicială“ numai până atunci este admisibilă, până când reclamantul nu era încă în dreptul de a pretinde dela pârât *ori dela o terță persoană* (în speță depozitarul) — „totuși a admis acțiunea pe motiv, că“ depozitarul — C — nu este dator a libera prețul până când părțile n'au căzut de acord asupra chestiunii: care dintre ei are drept la suma depusă sau până când instanțele judecătorești nu au statuat în mod definitiv asupra validității ori nevalidității contractului aleatoric, în baza căruia a fost depozitat prețul ca executare prealabilă a contractului.

Judecătoria deci admite acțiunea prejudicială între A și B, fiindcă B opunându-se eliberării prețului de către C., A nu ar fi în drept a pretinde cu succea prețul *direct* dela C și prin urmare pentru ca A să poată proceda *ulterior* față de C s'ar cere mai înainte constatarea judecătorească, că A de fapt a câștigat râmășagul. (În realitatea nu este vorba de validitatea sau nevaliditatea râmășagului, cum greșit stabilește judecătoria de ocol, ci chestiunea care s'a pus după contestarea conținutului râmășagului de către B, este *cine* a câștigat râmășagul?)

Este evident că judecătoria de ocol a făcut aplicația greșită a articolului 130 căci, acolo nu se vorbește de asigurarea drepturilor reclamantului față de *terțe* persoane; ci *numai față de pârât!* Și precum am văzut mai sus, art. 130 nu i se poate da o interpretare extensivă și în dubiu trebuie să se decidă pentru neaplicare.

Dar chiar admitând că asigurarea slării de drept a reclamantului se referă și la terțe persoane, susținem că în speță *A a avut drept la acțiunea în prestațiune față de C și în consecință*: C era dator în caz de proces a elibera prețul în ciuda protestului lui B. — și iată pricină: Când părțile — A și B — au

convenit în prezența lui C asupra râmășagului și a depus în mâna lui C fiecare prețul râmășagului, acesta obligându-se a elibera prețul aceluia care a câștigat pariul, C nu numai că a devenit mandatarul comun al părților de a păstra și elibera banii părții câștigătoare, ci s'a încheiat între toți — A, B și C — o convenție, în urma căreia între cele trei persoane s'a născut obligație solidară. În urma acestei obligațiuni care lega pe toți trei, A și B au pierdut fiecare dreptul de a revoca în parte mandatul dat lui C, obiectul râmășagului (1200 lei) devenind o unitate de drept indivizibilă și obligațiunea lui C era de a elibera această sumă *întreagă* aceluia despre care se va fi convins că a câștigat pariul. Este evident, că C pe lângă calitatea de mandatar comun al lui C și B. a primit și o misiune de arbitru al părților — A și B, — încubându-i îndatorirea de a decide și asupra chestiunii: care dintre părți a câștigat râmășagul? și odată convins, că A a câștigat, nu mai era în drept a reține suma depusă pe motiv că B s'a opus la eliberarea aceleia și că ar trebui o constatare prealabilă judecătorească. Că C s'a putut convinge despre rezultatul râmășagului este neîndoios, căci a fost prezent ca martor ocular la toată conversația lui A și B, privitoare la râmășag. Acesta este de regulă rolul depozitarului (C) în caz de râmășag, adică el este și arbitrul râmășagului. Pot fi cazuri când C nu este de față dela început, dar și atunci părțile trebuie să-i comunice conținutul râmășagului și în caz de câștigare, trebuie să-i fie prezentate dovezile. Deci în orice caz trebuie să aibă calitate de arbitru, și rolul acesta trebuie să și-l îndeplinească până la capăt în urma obligațiunii ce și-a luat față de ambele părți.

A trebuia deci să acționeze pe C. Și pentru ca sentința să aibă efectul lucrului judecat și față de B pentru o eventuală acțiune în repetiție, *condictio indebiti*, trebuia să cheme în proces și pe B. Este cu totul altă chestiunea: prin ce dovezi își probează A faptul și conținutul râmășagului. Se pare că în speță A nu dispunea de dovezi, și temându-se că va pierde procesul față de C, în lipsă de dovezi, i a convenit mai bine să se folosească de C numai ca martor în procesul față de B. Aceasta poate fi o procedură isteată de avocat, dar nu poate fi nesocotită regula din pricina ei.

Ce privește chestia contractelor de pariu ca chestiune de drept material, acestea nereprezentând interese reale și serioase suntem

pentru eliminarea lor în viitorul cod civil unificat sau cel puțin pentru menținerea punctului de vedere coprins în §. 1636 cod. civ. român, adică suntem pentru suprimarea excepției depunerii prețului rămășagului, rămânând acest fel de contracte ca pure obligații naturale.

Dr. Ioachim Tolciu.

Procedura mandatului de plată din Ardeal

Un d. avocat din vechiul Regat m'a întrebat: „Pentru ce înaintați totodată cerere pentru eliberarea mandatului de plată? Nu are aceasta nici un rost, fiindcă poate să fie atacată prin opoziție și după efectuarea execuției de îndestulare!” Și dânsul n'a cunoscut faptul că, opoziția tardivă nu are efect de amânare. Teritoriul procedurii de față este foarte important, totuși este terra incognita. Judecătoria omite în mai multe cazuri formalitățile necesare, și anume: Prin sentința judecătorească nu trebuie să rămână sau să fie scos din vigoare mandatul de plată (ca în cazul art. 618, Pc.); în cazul când judecătoria admite cererea (acțiunea) reclamantului — totodată hotărăște și asupra restituirii cheltuielilor cerute prin mandatul de plată, susținând prin aceasta cheltuielile arătate prin mandatul de plată; în cazul când pârâtului nu i se dă decizie (susținând mandatul), ci sentința în lipsă, care trebuie să fie redactată conform celor arătate mai sus, pârâtul având drept de apel în contra sentinței date. În cazul când mandatul de plată este atacat prin opoziție în timp de 15 zile după primirea mandatului de plată, reclamantul în urma opoziției nu poate cere execuțiunea de asigurare — având dreptul la acesta numai atunci, când sentința dată este deja rostită și este atacată cu apel (art. 51, Leg. LIV. 1912). Opoziția poate să fie înaintată și după trecerea celor 15 zile după primire, cu toate că reclamantul a cerut și a efectuat deja execuție de îndestulare în contra pârâtului. Dar opoziția aceasta nu are efect de amânare (art. 598, 604 Pc.). Este necesar ca, pârâtul să ceară suspendarea execuției pe motivul că, admiterea probelor împiedică darea sentinței, sau că greșala reclamantului servește la amânarea dezbaterii, sau că la dezbaterii s'întreze creanța reclamantului se arată chiar numai în parte ca neîntemeiată. În urma acestora judecătoria dispune privitor la suspendarea execuției, dar în tot cazul numai cu menținerea faptelor de execuție chiar efectuate până la terminarea definitivă a procesului (art. 604, Pc.).

Punerea în practică a dispozițiilor art. 588—605. Pc. nu este periculoasă, fiindcă nu este mare deosebire de tratament între reclamant și pârât. Reclamantul poate executa hotărârea și fără actele arătate în art. 606—620. Pc. (cambie, mandat comercial, bilete la ordin și cek.). Cererea pentru eliberarea mandatului de plată este înaintată numai în 1 singur exemplar, ca titlu de drept, baza creanței. În cazul când pârâtul citește mandatul de plată și nu primește că, este improcesuat ori ba — nefiind alăturat exemplarul și ne fiind citat la constituirea procesului — și în urma acestora în cazul când pârâtul greșește și socotește mandatul ca somație, ca nuă și nu înaintază opoziție după primi-

rea mandatului de plată — legea ajută pe pârât, fiindcă admite înaintarea execuției de îndestulare în timp de 15 zile, socotite de la efectuarea execuției. În cazul când execuția a fost efectuată numai asupra imobilului prin ordonarea intabulării execuției (și eventual sechestrului), pârâtul poate să înainteze opoziție și după primirea avizului oficiului c. l., fiindcă până atunci nu a știut despre efectuarea execuției. Opoziția cerută ne având efect de amânare, conform celor arătate mai sus imobilul poate să fie scos la licitație până la terminarea definitivă a procesului.

Procedura mandatului de plată nu admite eliberarea acestuia numai până la concurența sumei de 10.000 Lei capital — adică numai pentru creanțele cari au de scop: plata în numerar (sau prestațiunea lucrurilor fungibile sau a hârtiilor de valoare), dacă în caz de proces nu aparține atribuțiunii judecătorești de ocol și dacă poate să fie înmănat mandatul debitorului pe teritoriul (sau sediul) judecătorești de ocol. Dar art. 590° Pc. dispune în cazul când compellința judecătorească se referă la un act alăturat (punctul 2.); nefiind exclus că, judecătoria să elibereze mandat de plată pe seama debitorului care nu locuiește pe teritoriul judecătorești, mandatul care rămâne în vigoare în cazul când nu este atacat prin opoziție de către pârât.

Timbrarea se face în modul următor: — Pelângă cererea sa reclamantul este dator să achite $\frac{1}{4}$ parte a taxei sentinței, iar după ce mandatul s'a ridicat la valoare de drept, ori după ce judecătoria a rostit sentința — taxa sentinței trebuie să fie completată.

Azi, când ne ocupăm foarte mult cu mersul proceselor, cu accelerarea judecăților, este necesar ca se ne ocupăm cu procedura susarătată, fiindcă motivul dispozițiilor susarătate a fost *expressis verbis* accelerarea judecăților și că n'a înaintat opoziție în contra mandatului de plată. Văzând însă efectuarea execuției de îndestulare, a achitat creanța reclamantului fără opoziție. După primirea mandatului de plată 50% nu au mai făcut opoziție, iar după efectuare nici 15%. Chestiunea rămâne astfel aranjată și terminată fără proces (!), așa că judecătorul n'a făcut altceva decât a citit cererea și a lăsat mandatul de plată, pe care l'a întocmit reclamantul în exemplarele necesare.

Cu toate aceste lucruri nu se ocupă nici proiectul de lege actuală pentru înlesnirea și accelerarea judecăților cu sistemul arătat mai sus, cu toată procedura susarătată este o procedură foarte sănătoasă și trebuie să între și în atribuțiunii Tribunalului, cu atât mai vădit, cu cât cauzele civile vor fi judecate și la Tribunal în instanța I. numai de către un singur judecător. Totodată trebuie să fie abrogată dispozițiunea, care nu admite eliberarea mandatului de plată debitorului, care nu locuiește pe teritoriul ori la sediul judecătorești.

Și Legea pentru organizarea și unificarea corpului de avocați n'a ținut seama de dispozițiunile susarătate, fiindcă art. 41. din legea invocată prevede 10 zile pentru apel. În cazul prezent care este termenul de opoziție în contra mandatului de plată, ce a fost eliberat în urma cererii avocatului reclamant? Ori avocatul nu poate să ceară eliberarea mandatului de plată? Fiindcă nu este amintit în legea invocată?

Dr. Ștefan Köves
advocat din Satu-Mare.

Tot asupra art. 274 pr. pen.

Într'un articol precedent¹ am arătat că, dacă o lege ulterioară crează un nou tribunal fără a preciza printr'un text expres ce anume pricini sunt date în competența sa teritorială, se înțelege, conform principiilor generale de doctrină și art. 2 din Constituție, că acest nou tribunal are a judeca toate pricinile ce au luat naștere pe teritoriul său, fie că sunt sau nu pendinte la vechiul tribunal și fără considerare la stadiul în care se află ele înaintea acestui tribunal. Cu alte cuvinte că art. 274 pr. pen. nu se poate aplica în cazul de față fără un text expres în legea nouă în acest sens.

Aceasta cu atât mai mult cu cât acest articol își limitează aplicațiunea la întinderea prescrisă în art. 16 al 3 din aceeași procedură.

Că referitor la legea promulgată în Mon. Of. No. 26/1923 prin care se reînființează tribunalele Mercurea-Ciuc și Sîtu-Gheorghe am demonstrat, că aceeași soluție rezultă și din spiritul legii.

Vom examina în câteva cuvinte starea Jurisprudenței în România veche în aceasta materie și urmările practice ce a provocat aplicațiunea acestei legi.

Am crezut util a statua asupra jurisprudenței în vechiul Regat nu numai pentru interesul ce comportă un studiu comparativ al legilor și aplicațiunea lor în diferitele regiuni ale aceleiași țări, dar și pentru a vedea practica judecătorească în teritoriul unde s'a ivit mai des asemenea cazuri, de acolo de unde se inspiră și legiuitorul din 1923 prin modul său de redactare și metoda de legiferare.

Pe cât memoria mă servește² nu cunosc vre'o Jurisprudență în cazuri analoage în materie de competență teritorială penală sau civilă în care să se hotărească obligațiunea pentru vechea instanță de a reține vre-o cauză ce în mod firesc aparține noului Tribunal.

Există însă Jurisprudențe numeroase în sens contrar.

Se va obiecta că în procedura penală română neexistând un text analog art. 274 pr. pen. maghiară nici Jurisprudența nu poate fi la fel.

Această obiecțiune este neîntemeială, pentru că și în dreptul comun român există text

analog, art. 108 și următori pr. civ., care prevede că anumite excepțiuni între care și competența instanței, trebuiesc invocate în limine litis în condițiunile prescrise de aceste texte, principii aplicabile și în materie penală în măsura care o permit principiile penale.

Este foarte adevărat că jurisprudența a variat în aplicarea acestor principii la competența teritorială penală.

În primul stadiu al jurisprudenței române pentru motivul că este materie penală, deci de ordine publică, competența teritorială se putea invoca în ori ce stadiu al procesului și chiar pentru prima oară în apel.

În timpul din urmă însă competența teritorială chiar în materie penală era socotită că dă naștere numai la o nulitate³ relativă, că trebuia invocată în limine litis și că se acopere prin făcerea părții.

În nici unul însă din cele două stadii ale jurisprudenței române principiul nulității relative a competenței teritoriale atât în materie penală cât și civilă — în care în mod constant e hotărît că nu se produce decât una relativă — nu era admis când printr'o lege ulterioară se crea sau se modifica o circumscripție judecătorească. Și aceasta cu drept cuvânt, fiindcă ori cum ar fi fost socotită competența teritorială, după dreptul comun, prin intervenția pur și simplă a unei legi noi de organizare judecătorească, ne aflăm prin acest singur fapt în materie de ordine publică, deci în acest caz special competența teritorială poate fi invocată în ori ce stadiu al procedurii — când poate folosi — și chiar din oficiu, nu numai în materie penală dar chiar și în materie civilă, afară de cazul când această lege de organizare judecătorească ar dispune contrarul.

Socotesc că nu greșesc, când afirm, că în acest caz ne aflăm chiar în materie de ordine publică constituțională, pentru că a transpune o cauză judecătorilor „naturali” cum se exprima vechea constituție sau judecătorilor „prevăzuți de lege” cum o probează actualul art. 12 din constituție este un drept constituțional pentru părți și o obligațiune de ordine constituțională pentru cel chemat a aplica legea. Cele două nuanțe „Judecători naturali” și „prevăzuți de lege” al vechei și actualei constituție nu poate avea nici o influență asupra soluției de găsit în materia ce ne preocupă.

¹ Vezi „Ardealul Juridic” Nr. 4 din 15 Februarie 1925.
² Am avut ocaziune înaintea războiului a aduna într'un manuscris mai multe spețe juridice, între care unele referitoare la această materie, care însă cu manuale de drept și colecțiuni de legi și jurisprudențe au fost pierdute în timpul războiului.

³ Noțiunea suscitată e foarte bine concretizată în art. 384 pr. pen. m.

Această soluție era atât de general admisă, încât mai niciodată legiuitorul nu s'a văzut silit să intervie, cum deseori a avut nevoie să o facă prin dispozițiuni finale și transitori, când era vorba de modificarea competenței materiale, unde, din cauza principiului celor 2 grade de jurisdicțiune pe care-l atingea, s'a ivit multe interesante contraverse.

Cred fără îndoială că aceeași soluție se impunea și pe teritoriul unde se aplică procedura penală maghiară, cum am susținut și în articolul precedent, fiindcă există perfectă asemenare, cu toată existența art. 274 din această procedură, fiind vorba de aplicarea aceluiaș text constituțional și a principiilor generale de drept public.

Dificultățile practice în executarea dispozițiilor din circulara No. 10488/1923 a Directoratului de Justiție din Cluj sunt însă multe și variate.

În primul rând în executarea aceleași legi parchetul tribunalului Brașov primind un ordin dela sau prin parchetul general al Curții de Apel Târgul-Mureș, a avut instrucțiuni a trimite la Tribunalele din nou înființate toate cauzele pendinte fără considerare la stadiul în care se află ele înaintea Tribunalului Brașov.⁴ Astfel că pe când Tribunalul Brașov, a reținut unele cauze, parchetul a trimis dosarele referitoare la aceleași pricini noilor parchete, care le-a acceptat

De aci dificultate pentru o bună și grabnică Administrație a Justiției, când se iveste necesitatea ca Parchetul să facă propuneri într-o cauză în care dosarul său e transmis la Mercurea-Ciuc sau Sfântu-Georghe.

O altă dificultate s'a ivit în modul de interpretare a însăși ordonanței de mai sus.

Dela început observăm că unul din noile tribunale a acceptat punctul de vedere al Tribunalului Brașov primind a judeca toate cauzele ce i s'au trimis, unele chiar dintre cele de I. instanță, în care s-au adus încheierile prescrise de art. 274 pr. p. în sensul legii din 1923.⁵

Celalalt tribunal însă refuza nu numai cauzele, în care s'au adus încheierile de mai

sus în sensul ordonanței mai sus citate, dar ori ce în care rechizitoriul parchetului rămăsese definitiv,⁶ astfel că au fost numeroase procese în care Curtea de Apel Trg-Mureș a trebuit să aducă sentință de regularea competenței.

Rezultatul practic a fost că s-a întârziat, cu judecarea celor mai multe din aceste cauze, așa că chiar astăzi sunt pendinte cauze, între acestea unele chiar numai în curs de executarea conflictului de jurisdicțiune regulat de Curtea de Apel.

Am mai putea enumera pe lângă dificultățile pentru acuzat, vătămat și martori care une-ori pot fi siliți să iată drum până la 100—200 Km. și mai ales la pierdere de timp și cheltueli de 2—9 zile, precum și cele cari provin dintr-o greoaie administrației a Justiției, când instanța veche este silită să facă cercelări prin comisie rogatorie la cea nouă, ocupând astfel cu una și aceeași cauze atât vechea cât și noua instanță.

Asemenea executarea mandatelor de curentare, foarte numeroase între anii 1920—1922, se face cu mare nevoie, dat fiind că organele polițienești și comunale însărcinate cu aducerea lor la îndeplinire nu mai sunt sub direct contact cu vechiul tribunal și parchet din a căror circumscripție nu mai fac parte.

Referitor la cauzele apelative judecate de tribunal în a doua instanță nu s'a ivit nici o dificultate practică, însă cu un mare sacrificiu cum vom vedea îndată; ambele tribunale primind soluțiunea dată de tribunalul Brașov, care a adoptat, una mijlocie, o soluție tranzacțională — ca să mă exprim astfel — între lege și ordonanța care o interpretează.

Această soluție mijlocie consistă în faptul că nici nu reținea toate procesele ivite pe teritoriul noilor tribunale în care s'a adus încheierile prevăzute de art. 274 în sensul ordonanței, nici nu le transmitea pe toate în sensul și spiritul legii din 1923. Ci dând cuvântului „pendinte” din art. 6 al ordonanței cel mai restrâns înțeles, a interpretat această dispozițiune în sensul că numai acele cauze sunt pendinte care au fost acceptate de instanța apelativă în momentul încheerii prev. de art. 550 al. 2 combinat cu 400 al. 1 cu ocaziunea verificării competenței sale în baza art. 15 pr. pen. Existau mai multe motive care ar fi putut lega instanța apelativă, enu-

⁴ Ne-am informat la parchet spre a vedea dacă acest ordin emană dels Minister, dar n'am putut lua o informație precisă. Dacă emană dela Ministerul Justiției, atunci fără îndoială că ordonanța de mai sus a Directoratului Justiției este abrogată.

⁵ Tribunalul Brașov adoptase următoarea normă: În cauzele în stare de judecată aducea sentință, această procedură fiind socotită mai avantajoasă pentru părți și mai utilă pentru o bună și grabnică administrație a justiției. Iar cauzele ce se amânau și cele ce nu erau pe rol, se transmiteau judecătorilor șirești, fără a fi ne seamă de stadiul în care se află ele în sensul art. 274,

⁶ Se confundă rechizitoriul parchetului denumit impropriu act de acuzare cu adevăratul act de acuzare emanat dela cameră în urma excepțiunei făcută de acuzat.

merate în ordine cronologică: momentul care legând prima instanță leagă și pe a doua conform art. 274 pr. p.,⁷⁾ momentul când Judecătoria de Ocol aduce sentința, ori acel când se declară (înregistrează) sau se accepta de I. instanță apelul, când expiră termenul de apel când se înaintează sau înregistrează la tribunal, sau când se acceptă conform art. 550 al 2 pr. p. Ordonanța nelămurind la care din aceste momente se referă prin cuvântul predinte s'a putut lua unul dintre ele, anume acela care se apropia mai mult de spiritul legii din 1923.

Am stăruit puțin asupra dificultăților practice și celor de interpretare, nu numai pentru că sunt de actualitate în această perioadă de edănci transformări în care încă ne aflăm, dar și pentru a pune în evidență interesele mari publice și private, pe care legiuitorul din 1923 a voit a le preîntâmpina, când declara că prin creerea noilor tribunale a pus Justiția la îndemâna locuitorilor din cele două județe și că a dorit să descongitioneze vechiul tribunal de cauzele ce au luat naștere în noile circumscripții judecătorești.

Ilie V. Purdilă
Judecător trib. Brașov.

JURISPRUDENȚA

Judecătoria de Ocol Timișoara

Dos. Nr. 13.616/924.

Transmitere de drepturi succesoriale când moartea nu se constatase. Copii naturali dacă au drept de întreținere față de ascendenții tatălui natural.

Judecătoria de ocol în procesul pentru întreținerea copilei naturale și acces. pornit prin acțiunea înregistrată la Nr. 15.616-924 de către reclamanta Pain Rachila din comuna Becicherecul-Mic, ca tutore a minorei Pain Ciurgevca fiind reprezentate prin dl avocat Mihai Spăriosu, în contra părâților Ștefanida Milin născută Ștefanovici personal și ca curatoare a dispărutului său soț în război Milin Sreda, iar în ședința de astăzi extinsă și contra părâtei Desanoea Milin căsătorită Barcin Marcencu, toți părâții din comuna Becicherecul-Mic reprezentați prin dl avocat Dr. Ionel Subjire, în baza desbaterii orale ținută azi în fond a adus următoarea

⁷ În rigoarea principiilor competența teritorială neputându-se invoca decât până în momentul regulat de art. 274, text aplicabil și la Judecătorile de ocoloale conf. art. 521 și 527 ul. alin. proc. pen., este evident că nu s'ar putea invoca pentru prima oară în apel. În acest înțeles ar urma ca toate cauzele legate la prima instanță până în momentul promulgării legii din 1923 să lege și instanța doua, ceea ce mi-se pare absurd, pentru că această lege să ocupă numai de instanța doua, nu este o lege propriu zis de procedură, ci una de organizare judecătorească. Deci și pe această cale se conchide la neaplicabilitatea art. 274 proc. pen.

Sentință

Având în vedere că reclamanta Pain Rachilă, în numele minorei sale fice Pain Ciurgevca, ambele din Becicherecul-Mic, a cerut să fie obligați părâții Ștefanida Milin născută Ștefanici, atât personal și ca curatore a soțului ei Milin Sreda dispărut în război, cum și Desanca Milin căsătorită Marcencu, ambii din Becicherecul-Mic, să-i plătească în mod solidar 500 lei lunar, începând dela 2 Februarie 1919 până la vârsta de 14 ani a zisei minore și anume ratele scadente acum și deodată fără considerație la apel, iar cele viitoare anticipat la începutul fiecărei luni și cheltueli de judecată. Având în vedere că reclamanta iși bazează cererea și dreptul său pe faptul că în anii 1917—1918 numita reclamantă a conviețuit în concubinaj cu Milin Bogoliub, fiul părâților de ord. I și II și frate cu părâta de ord. III, din care legătură s'a născut minora la 2 Februarie 1919, după (2) două luni dela moartea lui Milin Bogoliub, întâmplată la sfârșitul lunii Noembriei 1918 și pe faptul că dânsa este cu totul lipsită de mijloace materiale pentru întreținerea zisei copile, cum a dovedit cu actul de paupertate depus la dosar.

Având în vedere că părâții prin avocatul autorizat n'au contestat concubinajul dintre reclamantă și Milin Bogoliub și nici nașterea zisei minore, dar au contestat în primul rând dreptul de întreținere al copiilor naturali față de ascendenții și colateralii supraviețuitori din partea presupusului tată natural, iar în al doilea rând au contestat paternitatea lui Milin Bogoliub față de zisa minoră.

Având în vedere că reclamanta prin avocatul autorizat și-a bazat dreptul la întreținerea copilului natural, în primul rând pe dreptul de succesiune al părâților de ord. I și III în patrimoniul lui Milin Bogoliub și anume pe faptul că părâțul de ord. II, Milin Sreda a decedat în timpul războiului mondial pe front mai înainte de a fi decedat fiul său Bogoliub și astfel părâta de ord. I împreună cu copiii ei și ai soțului, adică Bogoliub și Desanca au moștenit averea, după care murind Bogoliub, l'au moștenit venind în concurs părâta de ord. I ca mamă și părâta de ord. III ca soră.

Având în vedere că reclamanta în al doilea rând și a bazat dreptul ei pe normele de drept în vigoare, susținând ca întreținerea copiilor naturali este obligatorie pentru ascendenții și colateralii tatălui natural mort; primo, ca reciprocitate față de dreptul succesoral; secundo în caz de lipsă de avere a tatălui natural pentru motivul că în timpul vieții și-a dezvoltat activitatea în averea lor contribuind la augmentarea și prosperitatea ei.

Având în vedere că în ce privește prima teză susținută de reclamanta s'a dovedit că moartea părâțului de ord. II în război este încercă nefiind sosit extras de pe foaia matriculă de morți și nici constatarea morții prezumate nefiind făcută până în prezent, astfel că succesiunea numitului nu poate fi considerată ca deschisă și tot astfel nu este certitudine dacă va fi murit înainte ori în urma fiului său Bogoliub, și ca atare părâții de ord. I și III, împreună cu Bogoliub nu au moștenit dela tatăl și soțul lor nimic și prin consecință Bogoliub dovedit că ar fi mai avut altă avere personală.

Ca astfel chiar în ipoteză de altfel inadmisibilă că copilul natural iși trage dreptul său la întreținere față de părinții și frații tatălui natural, din succesiunea

ce aceștia ar deține-o dela tatăl lui natural, în speță, aceasta susținere vade dela sine nefiind la mijloc nici un fel de avere moștenită de părași dela tatăl lui natural.

Având în vedere că în ce privește teza a doua, cum că copilul natural i-și trage dreptul la întreținere după decesul tatălui său mort fără avere din faptul că părintele său și-a dezvoltat activitatea, trăind în averea părintească contribuind la augmentarea ei, nu poate fi luat în considerație pentru următorile motive:

Dreptul la alimente și întreținere la origine fiind născut din presumpția de afecțiune între părinți și rudele lor de sus și de alături de oparte și între copii ca progeniturile lor de altă parte, fiind astfel un drept natural, pentru clădirea și întărirea bazelor instituției familiare, legiuitorii l-au legiferat numai față de copiii legitimi ori legitimați, în toată întinderea lui, dar în ce privește pe copiii nelegitimi, pentru a concilia umanitatea cu interesul social-liniștea și soliditatea familiară, l-au recunoscut și legiferat în cercul restrâns numai al tatălui copilului natural și față de ascendenții mamei.

Că astfel deși s'ar putea proba că tatăl natural a trăit și și-a dezvoltat activitatea în gospodăria părintească nu există reciprocitate între acest fapt și dreptul de întreținere al copilului natural, el fiind un extraneus pentru familia tatălui natural, iar reciprocitatea existând numai în cazul copiilor legitimi ori legitimați. Că acest drept indirect și-ar avea rațiunea în cazul că tatăl natural trăind ar munci în gospodăria părinților și de acolo și-ar scoate existența lui și a copilului său natural, ceea ce nu este cazul în speță.

Considerând așa dar că copilul natural, fiind privit de legiuitor ca străin față de familia tatălui natural, și dreptul său de întreținere fiind circumscris numai față de părintele său, rămâne că acest drept numai din spirit de umanitate ar putea exista nu ca drept legal ci ca drept natural față de alte persoane din familia tatălui natural. Dar fiind un drept natural este lipsit de acțiunea în justiție, și n'ar putea deveni obligatoriu decât în urma unei novajii născută prin stipulație expresă dată de ascendenți într'un act scris conf. art. 317 pr. c.; însă atunci dreptul își capătă susținerea ca isvorând din contract — prin novajune — astfel a decis Curia prin deciziunile Nr. 340 din 30. August 1911 și 396 din 13 Martie 1912 — cece reclamanta nu a dovedit în speță. Deci acțiunea fiind nefondată în principiu și inadmisibilă este inutilă cercetarea și stabilirea paternității, fiind incidental pusă în discuție în scopul de a se obține un drept nerecunoscut de normele de drept în vigoare și nici extinderea acțiunii față de Dasanca Marceneu cu atât mai vârtos nu poate fi admisă iar acțiunea urmează a fi respinsă ca atare, cu cheltuieli de judecată bazate pe art. 425 și urmat pr. c.

Pentru aceste motive, în numele legii hotărăște. Respinge ca nefondată. Judecător: (Ss.) *G. Agraru*. Grefier: (Ss.) *V. Jianu*.

Notă. Sentința de mai sus rezolvă două chestiuni de drept: 1. Dacă în cazul când moartea nu este constatată judecătorește, poate fi vorba de transmiterea unui drept succesoral și 2. dacă copiii naturali au drept de întreținere

față de ascendenți tatălui natural sau în raport cu acei cari au cules un drept succesoral de la el.

Judecătoria de Ocol Timișoara răspunde negativ la prima chestiune și cu drept cuvânt: Absența ca fapt, nu ia dreptul la deschiderea succesiunii, căci atâta timp cât decesul nu este judecătorește constatat, absența nu poate da naștere decât la anumite măsuri provizorii în vederea administrării averei celui absent și dreptul la numirea unui curator nu se deschide decât după un an de când dispărutul nu a mai dat nici un semn de viață (art. 28 pr. d, din legea XX/1887). Drepturile acestui curator sunt strict limitate la acte de pură administrație, ori ce act de dispoziție, chiar cu aprobarea instanței tot așa este nul (vezi sentința No. 4846/924 Trib. Cluj publicată în Ardealul Juridic No. 8/925) iar justiția nu se poate amesleca decât atunci când se ivește necesitatea de a se numi absentului un curator pentru reprezentarea înaintea instanțelor judecătorești, căci curatorul însărcinat cu administrarea averei nu are și dreptul de a-l reprezenta în litigii.

Pentru ca succesiunea să fie deschisă — trebuie ca cel interesat să fi făcut cerere înaintea judecătorului de ocol, unde dispărutul a avut domiciliul din urmă în baza legii priuitoare la constatarea morții prezumate a celor dispăruți în război din anul 1923. Numai hotărârea instanței judecătorești va putea constata decesul și va putea stabili data decesului și deci numai în urma acestei hotărâri se va putea ști ai cui sunt succesorii legitimi în conf. cu art. 730 și urma din C. C. A., deși chestiunea de a se ști când trebuie considerată succesiunea ca deschisă: la data stabilită prin sentința sau la data când hotărârea a rămas definitivă, este controversată din cauza redacțiunii art. 4 și 6 din menționata lege, cari conțin soluții contrare. Părerea noastră este că succesiunea va fi considerată ca deschisă încă din momentul stabilit de hotărâre la data decesului prezumat și data rămânerei definitivă a hotărârei nu are importanță, decât pentru puțința de a se deschide procedura lăsamântară. Căci este imposibil de conceput că legiuitorul a voit să deroge de la dreptul comun care prin art. 536 din C. C. A., și 654 C. C. rom, stabilește că succesiunea și ordinea succesorală este accia existentă în momentul morții lui decujus..

În speță deci nefiind stabilit decesul părintelui tatălui natural, este evident că nu poate fi vorba încă despre o succesiune des-

chisă și acțiunea îndreptată contra pretenșilor succesori și în baza titlului de drept succesoral — nu poate fi întemeiată.

Asupra celei de a doua chestiuni, dacă copiii naturali au drept de întreținere față de ascendenții tatălui natural sau față de erezii săi — nu împărtășim soluția judecătorească de ocol Timișoara.

Protecțiunea copilului natural în legislația civilă austriacă și maghiară este mult mai întinsă decât în cea română, în care copilul natural nu are nici un raport cu tatăl său, nici relativ la dreptul de întreținere, de rudenie și nici la cel de succesiune. Legislațiile din provinciile alipite recunosc copilului natural dreptul de a pretinde de la părinții săi naturali întreținerea necesară și mijloacele pentru întocmirea unei situații sociale — obligațiune care incumbă mai întâi tatălui și numai în caz de lipsă mamei (art. 167 c. c. a.) *Această obligațiune trece la moștenitorii părintelui natural, dispoziție prevăzută expres prin art. 17 din C. C. A. și deci și asupra ascendenților săi sau a coateralilor, dacă sunt moștenitori.*

În ceea ce privește practica judecătorească stabilită prin jurisprudența Curiei, ea a mers foarte departe. Astfel Curia a admis că în cazul când tatăl natural nu are avere și nu și-a întemeiat o gospodărie separată trăind în comun cu părinții săi în gospodăria cărora trăește după cum e în speță, aceștia pot fi obligați de a plăti pensiuă alimentară nepotului lor natural, iar prin Decizia No. 6798—1906 din 22 Ianuarie 1907 a admis că și patronul unei fabrici poate fi obligat la plata pensiuiei alimentare în cazul când tatăl natural a murit într'un accident de muncă (vezi George Docan — Minoritatea — pag 38).

În baza jurisprudenței mai sus citate — pe care este adevărat că dl Docan o numește o forțare a principiilor de drept — acțiunea era admisibilă din moment ce s'a constatat că tatăl natural nu era declarat absent printr'o deciziune încă constată, nu împedea pronunțarea unei sentințe deoarece obligațiunea de alimente este o obligațiune legală, care nu poate fi stânjenită de faptul absenței și tatăl natural fiind decedat, obligația alimentară a trecut asupra moștenitorilor săi.

În ceea ce privește motivarea sentinței tin să accentuez că este eronat considerentul care tinde să stabilească că obligațiunea alimentară față de copilul natural isvorăște dintr'o obligație naturală (?) bazată pe presumpția de afecțiune dintre copii și părinți. Aceasta este

adevărat numai în raporturile de rudenie legitimă. În dreptul austriac și maghiar obligația de întreținere își are ca singur fundament ideea pretențiunii copiilor naturali. În baza acestei idei jurisprudența Curiei, a admis obligațiunea de a plăti pensiuă alimentară ori de câte ori se poate stabili un raport între patrimoniul cuiva și obligația tatălui natural de a plăti alimente. Numai în baza acestei idei a putut decide curia că plata întreținerii se poate cere de patronul fabricii unde tatăl natural și-a găsit moartea sau de la părinții săi, pe cari i-a înbogășit prin munca sa.

Dealtfel Curia prin Decizia No. 4564/894 a decis că și în cazul când tatăl natural este minor, ascendentul sau poate fi obligat la plata întreținerii, dacă sunt împrejurări din care rezultă că e vinovat în ceea ce privește coabitarea fiului său cu mama copilului; iar prin Decizia No. 417/1899 a decis că părințele tatălui natural nu poate fi obligat la întreținere decât în cazul când nu este moștenitor al fiului său (vezi Șt. Laday cod. civ. austr. adnotat pag. 277).

Deci este neîndoios că obligațiunea moștenitorilor în general de a contribui la întreținerea copilului natural trece asupra lor ca o sarcină a succesiunii și deci ei vor fi și înșiși la plată și în măsura în care vor primi bunuri din averea tatălui natural. De aceea găsim că este nejuridică concluzia judecătorească Timișoara care stabilește că numai tatălui natural și ascendenților mamei le incumbă această obligație.

V. P. Pastia,
magistrat Cluj.

Inalta Curte de Casație

(Complectul pentru Ardeal III.)

Decizie No. 29—1925.

Magistrat. — Ardeal. — Magistrăși numiți sub fostul regim. — Necesitatea de a îndeplini condițiunile impuse de noul regim. — Neîndeplinirea lor. — Punere în disponibilitate. Art. 141 lit. d. din legea organiz. judecăt.

Pensiuă. — Cestiune de rezortul minist. de finanțe.

(Vezi Pand. Săptăm. No. V. 1925.)

Inalta Curte,

Asupra motivelor de recurs, că greșit a fost pus în disponibilitate în temeiul art. 6 din legea de organizare judecătorească, deoarece ca unul care este în serviciul justiției de 46 ani, fiind numit de fostul guvern ungar, avea drepturi câștigate, drepturi ce i-au fost recunoscute la preluarea în serviciul Statului român, și deci nu putea fi pus în disponibilitate, și până la regularea drepturilor lui la pensiuă, să fie obligat Ministerul a-i plăti salariul de magistrat.

Curtea, în ce privește inamovibilitatea, constată că numai acei magistrași au devenit inamovibili în temeiul art. 141 lit. d. din legea de organizare judecătorească, cari având examenul de capacitare pen-

tru intrarea în magistratură, au fost numiți de o autoritate română — Ministerul Justiției, respectiv Consiliul Dirigent — pe când recurentul, ca unul ce a fost numit de fostul guvern maghiar și în momentul unirei se afla judecător inamovibil pe teritoriul Curții de Apel Oradia-Mare, conform art. 142 din sus citata lege, n'a devenit de drept inamovibil, ci a rămas și pe mai departe în condițiunile Decretului I al Consiliului Dirigent până când organele în drept, conform art. 144, se vor pronunța asupra definitivării sale în magistratură. — deoarece legiuitorul în dispozițiunile cuprinse în art. 142, a înțeles a-și rezerva dreptul de a examina situația acelor magistrați, cari au fost numiți de altă autoritate decât cea română;

Așa fiind, Ministerul de Justiție, respectiv Consiliul Superior al Magistraturei era în drept, și chiar obligat de a cerceta dacă recurentul întrunește condițiunile prevăzute de art. 69 din legea de organizare judecătorească pentru a fi confirmat magistrat inamovibil, fără a fi nevoit de a urma procedură disciplinară, aplicabilă numai magistraților inamovibili;

Că, Ministerul Justiției și Consiliul Superior al Magistraturei, în cercul lor de atribuțiune — pe baza dovezilor de cari dispuneau — au constatat că recurentul nu întrunește condițiile impuse de art. 69 din legea de organizare judecătorească, urmează a se constata că prin punerea în disponibilitate a recurentului în sensul Decretului I al Consiliului Dirigent nu au violat vreoa dispoziție legală;

Și că deci recursul în ce privește declararea de ilegal a Decretului de punere în disponibilitate, este nefondat;

Văzând pe de altă parte, că dacă și în urma situației create recurentului prin Decretul I al Consiliului Dirigent și „a normelor de salarizare“ neabrogate, drepturile sale la salariu și pensie și situațiunea sa de magistrat pus în disponibilitate sunt a se judeca conform normelor de drept în vigoare în Transilvania, cum însă în această privință urmează a se pronunța în primul rând Ministerul Justiției, respectiv Ministerul de Finanțe și numai în cazul unui refuz din partea acestor autorități, ar putea fi sesizată această Inaltă Curte pentru judecarea chestiunii. Așa fiind petiția de recurs în această privință este prematură.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii, respinge recursul.

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Judecătorii, Tribunal și Curți de Apel din Ardeal

Curțile de Apel

Divors. Presumție de împăcare. Atunci când soțul își bazează acțiunea pe o cauză determinată conf. art. 80 pt. a) din Legea matrimonială și posterior introducerii acțiunii soția sa duce reclamantului, care se găsea în închisoare alimente și rufe curate — din acest fapt rezultă fără îndoială că reclamantul a iertat faptele soției sale și deci disp. art. 82 din Legea matrimonială trebuie să-și aibă aplicarea. (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 3206—1924.*)

Avocat. Convențiune de onorar. Când printr'un singur act scris doi soți despărțiți se obligă să plătească unui avocat ca onorar suma de 15.000 lei, din aceasta cu nimic nu se poate deduce că fiecare dintre ei s'a obligat să plătească câte 15.000 lei.

Dealtfel înțelesul părților fiind dubiu, convențiunea trebuie interpretată în favorul celui ce se obligă și aceasta cu atât mai mult cu cât creditorul fiind avocat, era în măsură de a-și stipula drepturile sale în mod precis.

Odată ce cineva s'a obligat de a plăti ca onorar o sumă fixă, chiar și atunci când ar retrage procura nu mai poate pretinde de a remunera pe avocat după lucrările efectiv îndeplinite. (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 3271—924. raportor dl. G. Giorghian consilier.*)

Constructor de bună credință. Dobândirea solului. Potrivit disp. art. 418 din C. c. a. constructorul de bună credință, care construiește fără să fie oprit pe loc străin, dobândește proprietatea asupra terenului pe care a construit. Deși acest articol se referă în rapori numai cu proprietarul, totuși prin analogie și pentru aceeași rațiune trebuie aplicat și față de uzufructuar. (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 1421. Raportor G. Minea Popescu, consilier.*)

Stabilirea valorii litigiului. În ce condițiuni e admisibilă în fața instanței de revizuire. Potrivit dispozițiilor din art. 476 al III combinat cu art. 521 pr. civ. stabilirea valorii obiectului procesului, se poate face și în cursul procedurii de revizuire și ea constituie o chestiune de fapt.

Potrivit însă art. 534 al III pr. civ. stabilirea veracității sau neveracității, afirmațiunii de fapt, se poate examina din nou, numai dacă stabilirea a avut loc cu aplicarea greșită a regulii de drept, sau cu nesocotirea, ori că este în contradicție cu conținutul scripturilor.

Atunci când la instanțele de fond nu s'a obiectat valoarea litigiului astfel cum a fost arătată de reclamant prin cererea sa introductivă și când Tribunalul nu a găsit această valoare în contradicție cu cunoștința sa oficială, stabilirea ei nefăcându-se cu vre-o violare a vreunei reguli de drept — numai poate fi ridicată în instanța de revizuire. (*Curtea de Apel din Timișoara. Sentința No. 1275—923. Președinția dlui E. C. Aslan, președinte și redactorul Sentinței.*)

Cerere de reînnoire. În ce termen trebuie introdusă. Potrivit art. 567 pr. civ. termenul de reînnoire este de 6 luni socotite din ziua rămânerei definitive a sentinței dată în primul proces.

Potrivit § 410 al. II. pr. civ. sentința ce nu se poate atașa nici cu apel nici cu opoziție rămâne definitivă prin pronunțarea ei și numai în ce privește termenele ce trebuiesc socotite pe seama părții de la rămânerea definitivă a sentinței, încep a curge dela comunicarea ei.

Această din urmă dispoziție se referă numai la cazul cazul când o parte prin dispozitivul hotărârii este obligată a presta ceva părții adverse.

În speșă așa dar deciziunea Inaltei Curți de Casație nepunându-se ataca cu apel, sau opoziție urmează potrivit textului de mai sus că termenul de reînnoire curge dela data pronunțării adică dela 5 Iulie 1923 și expiră la 5 Ianuarie 1924.

Cererea de reînnoire de față fiind introdusă la această Curte la 9 Mai 1924, deci după expirarea termenului legal, ea este tardivă și potrivit § 571 pr. civ. urmează a fi respinsă ca atare. (*Curtea de*

Apel Timișoara. Sentința No. 663—924. Președinte și redactor E. C. Aslan.

Divors. Motiv. bazat pe art. 77-a. Din noțiunea motivului de divors bazat pe art. 77-a din legea matrimonială nu reiese de loc că reclamantul părăsit și după intentarea acțiunii trebuie să stăruiască în reprimirea soțului său conjugal, care n'a satisfăcut mandatului judecătoresc. Deci declarația sa de refuzare ar putea să aibă drept urmare sfingerea cauzei de divors, numai în cazul când s'a produs înainte de intentarea acțiunii.

Faptul că soțul care a introdus acțiunea de divors pe motivul prevăzut de art. 77 p. a. declară că este dispus de a primi soția, aceasta declarațiune nu constituie o prezumție de împacare, care deosemena să aibă de consecință sfingerea acțiunii. (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința Nr. 174—925. raportor consiliei Kerner*).

Complectarea acțiunii; Până când se poate face. Conform art. 129 al 3 din Pr. civ. acțiunea trebuie să cuprindă în sine o cerere precisă. Prin aceasta se înțelege ca să fie formulată de așa natură precis ca să poată fi admisă și să fie executabilă, chiar dacă pârâtul ar fi lipsă și deci sentința s'ar da în lipsa sa, sau s'ar da sentința după recunoașterea pârâtului, fără de a se mai discuta în fond.

Complectarea și precizarea acțiunii în mod punctuos trebuie să fie făcută de reclamant cel mai târziu până la intervenția pârâtului în desbaterea asupra fondului, va să zică până în momentul când acesta își prezintă cererea pentru respingerea acțiunii, prin așa zisul contra-petit. Lipsa condițiilor esențiale și primordiale ale unei acțiuni, fără de care o acțiune nici nu poate exista propriamente nu se poate completa ulterior și deci nici proiectul nu poate ființa. Cu atât mai mult o astfel de complectare nu poate fi făcută din oficiu de către Curtea de Apel.

După sistemul cărților funduare, cari individualizează cu număr topografic și cu schiță specială pe hartă fiecare imobil, dacă acțiunea are de obiect imobilul întreg, ori o cotă parte nedesprinsă din întregul, ci un teritoriu, fix, care urmează a fi rupt ori tăiat din acel imobil, nu este destul a se cere numai un teritoriu vag de 1400 stângiuni, din înfînderea de 3 jugăre, conform extractului de c. f. a imobilului, ci trebuie a se fixa pe hartă o schiță, situația terenului inacționat, ca în baza acțiunii astfel formulate sentința ce s'ar aduce să poată fi executată prin adnotațiunea în cartea funduară și în hartă. Desbaterea în apel se face între limitele cererilor din acțiune și contra cererei conform §-ului 494, pr. civ. În speța neexistând o specificare precisă, ea este inexistentă și nici nu se poate desbate, cu atât mai puțin s'ar putea modifica ori completa în apel.

(*Curtea de Apel din Cluj. Sentința Nr. 284—924. raportor consiliei G. Giorgian*).

Căsătorie celebrată în străinătate. Potrivit disp. art. 113 din legea XXXI din 1894 valabilitatea căsătoriei în ceia ce privește condițiile de formă trebuie să se judece după legile în vigoare în timpul și locul căsătoriei.

Deci este valabilă căsătoria încheiată în statul Chicago înaintea preotului, deoarece potrivit disp.

art. 9 din Legea asupra căsătoriei acelu stat se prevede că oficierea căsătoriei se poate face de preot sau de judecător.

Deși al. ultim din art. 113 prevede că orice căsătorie dintre români ce se va celebra în străinătate, trebuie să se publice și în țară; totuși prin acest articol nu se prevede nici o sancțiune pentru cazul săvârșirii căsătoriei fără îndeplinirea acelei condițiuni. De aceea lipsa acestei formalități nu poate atrage nulitatea căsătoriei și aceasta cu atât mai mult cu cât nici în cap. IV al legii matrimoniale care se ocupă cu motivele de nevalabilitatea căsătoriei, un astfel de caz nu este prevăzut și deoarece cazurile de nulitate în materie de căsătorie sunt anume prevăzute de lege și de strictă interpretare. (*Curtea de Apel din Timișoara. Sentința No. 1335—925. Președinția dlui E. C. Aslan, care este și redactor al sentinței*).

Relativ la plata creanțelor supușilor inamici. La ce creanțe se aplică. Legea relativ la plata creanțelor supușilor inamici, a luat naștere pentru a se pune în aplicare diferitele dispozițiuni stipulate și fixate în Tratatul de pace de la Trianon încheiat între România și statele aliate de o parte și Statul Maghiar pe de alte parte, cu privire la regularizarea datoriilor existente între supușii statelor contractante.

Potrivit disp. art. 231 al menționatului tratat toate datoriile exigibile înainte de război, precum și cele din timpul războiului se vor regula prin Oficiul de Verificare și Compensare a datoriilor; iar prin art. 254 se stipulează că aceste dispozițiuni nu sunt aplicabile între raporturile dintre supușii unguri și foștii supuși ai Statului Ungar. Deci aplicația legii relativ la data creanțelor supușilor inamici nu și poate avea aplicarea între o soc. ungară și unul devenit în baza tratatului de pace cetățean român. Dar chiar dacă s'ar aplica — regularizarea plăților privește numai creanțele cari s'au născut înainte de război sau în timpul războiului, iar în speța creanța născându-se după război — menționata lege nu poate fi aplicabilă în speța.

Deși se constată că o asigurare pe viață s'a contractat încă din anul 1912 adică înainte de izbucnirea războiului, totuși deoarece asigurașul a decedat după război, creanța beneficiarului trebuie considerată ca născută în momentul decesului celui asigurat. Deci are a fi privită va fiind postbelică. (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 2456—923. Președinte Victor Popp. Consilier raportor M. Balasan*).

Revizuire. Pensie de întreținere de copil. Instanța de fond este greșită în drept, când stabilește principiul că pârâtul nu poate fi obligat la întreținere decât sub condițiunea declarării copilei de nelegitimă prin sentință definitivă, — de oarece, potrivit art. 155 C. Civ., prezumțiunea legală de naștere nelegitimă există chiar în privința copiilor unei femei căsătorite, când sunt născuți sau înainte, sau după termenul legal fixat prin art. 138 c. civ., — 180 zile după cununie și 300 zile după moartea bărbatului, ori după desfacerea complectă e legăturii conjugale.

II. Numai prin violarea dreptului de probațiune, instanța de fond, — respinge probațiunea invocată de reclamantă, — care prin acvirea dosarului (art. 235 pr. civ.) referitoare la declararea decesului soțului ei, — tranșa chestiunea prejudicială a neexistenței căsătoriei, respective desfacerei căsătoriei prin

decesul sofului și deci implicit și pe aceea a nelegitimății copilului, și dacă constata că în acest proces nu s'a dat sentință definitivă, ci este în curs, putea să suspende dezbaterile până la terminarea definitivă.

III, Instanța de fond, în motivarea sa, nu se poate baza pe o prelinsă recunoaștere ce partea ar fi făcut-o în instanță, când din procesul verbal al ședinței nu rezultă că aceasta ar fi făcut cândva o asemenea recunoaștere, — și prin urmare greșit stabilește starea de fapt făcând deducțiuni pe bază de fapte inexistente și cari, potrivit art. 492 pr. civ. sunt derâmate prin însuși pr. verbal al dezbaterilor. (*Curtea Apel. Tg. Mureș. Sent. N. C. III. 840—924. G. Diaconescu consilier raportor. Curent. Juridic 5—6—925.*)

Art. 163, 166, 167 și 168 c. civ. Austriac. Faptul că tatăl prezumat al copilului nelegitim este ori nu capabil să satisfacă obligațiunea sa de întreținere, nu poate să împiedice stabilirea obligațiunii și totdeauna și obligarea sa efectivă la prestarea întreținerii, pe baza principiului înalt de morală, că copilul trebuie să trăiască.

Că dacă față de un muncitor cu ziua (salabhor) se stabilește un minimum de existență în favoarea copilului — cu atât mai vărfos față de un colaborator comercial.

II. Când se stabilește că pârâtul a coabitat cu reclamanta în timpul critic prevăzut de art. 163 C. civ. și ca atare el este prezumat ca tatăl al copilului nelegitim născut de reclamantă, — naște pentru pârât și obligativitatea la întreținerea copilului până la etate de 11 ani, — dacă e față ca în speșă, — asupra quantumului căreia trebuie să se pronunțe instanța de judecată chemată, — precum și a cheltuelilor de lăuzie și întreținere a reclamantei pe 6 săptămâni după naștere indiferent că pârâtul ar fi minor fără avere și fără ocupațiune, — de prezent fiind cu ucenic și deci incapabil să suporte toate aceste cheltueli. (*Curtea de Apel Tg. Mureș, No. 1924. G. Diaconescu raportor. Curent Juridic 56—925.*)

Notă. Soluțiunea de mai sus ni-se pare discutabilă, pentru că, în're alte cerințe trebuie să resulte și capacitatea de prestațiune din partea tatălui. În speșă, el este un simplu ucenic, fără avere, incapabil încă de a câștiga, avizat fiind singur la îngrijirea altuia, așa că în asemenea caz, legea o spune rituos (art. 167 c. c. a.), obligația de întreținere trece de pe capul tatălui pe acel al mamei. Atunci care-i baza condamnățiunii? Morala? Se poate, însă ea excede sfera de activitate a judecătorului. Care-i utilitatea? Numai cu sentința în buzunar copilul nu se poate hrăni și justifiă caută și lucru practic. Prescripția? Ratele neperceptute tot prin trei ani se prescriu. Iată de ce am preferat în totdeauna soluțiunea instanței de fond. *Colățeanu.*

Ordonanța 4420—918. Ce trebuie să cuprindă un act de vânzare. Pentru existența convenției de vânzare în materie imobiliară. Ordonanța No. 4420—918 cere ca element esențial redactarea unui înscris.

Conform normelor de drept vânzarea este o convenție bilaterală prin care două părți se obligă între ele, una a transmite celeilalte proprietatea unui lucru, iar aceasta a plăti celei dintâi prețul.

De aici rezultă că actul scris ce constată o convenție relativ la o vânzare trebuie să cuprindă noțiunile esențiale adică: obiectul vândut, prețul stabilit și să fie semnat de părți.

Așa fiind actul scris al cărei conținut total ar fi: „(Z) mi-a plătit” și apoi semnat nu poate fi privit

ca un contract scris de vânzare lipsindui-i elementele esențiale arătate mai sus.

Imprejurarea că cumpărătorul dela data încheierii convenției verbale, (toamna anului 1919) a intrat în stăpânirea imobilului cumpărat, nu-i poate fi de nici un folos, deoarece ordonanța No. 4420—918 exceptează numai vânzările făcute prin convenție verbală în cari cumpărătorul a intrat în posesiunea imobilului cumpărat înainte de 15 Octombrie 1918, data punerii în aplicare a ordonanței și nici de cum acele cum e în speșă în cari cumpărătorul intră în posesiune după aceasta dată.

Asemenea împrejurarea că cumpărarea s'a făcut de un țaran cultivator de pământ și nu pentru speculă nu poate avea nici o influență în ce privește valabilitatea vânzării, întru cât cu privire la aceasta, ordonanța nu face nici o excepție și este știut că numai legea și nu judecătorii pot crea excepțiuni. De asemenea faptul că a urgentat întocmirea inscrisului, iarăși nu poate întru nimic schimba situația acestuia întrucât ordonanța nu-i acordă pe aceasta nici o favoare. (*Curtea de Apel din Timișoara. Sentința No. 1365—923. Președinte și redactor dl. E. C. Aslan.*)

Anularea căsătoriei pentru eroare. Art. 54 din Legea matrimonială. Conform dispozițiunilor art. 54 din Legea matrimonială, pentru ca să existe eroarea acolo prevăzută se cer 2 condițiuni se anume:

1. Ca femeia să fie însărcinată de un altul în afară de căsătorie și
2. bărbatul să nu fi știut aceasta la contractarea căsătoriei.

Din faptul că nașterea s'a întâmplat după 253 zile dela încheierea căsătoriei nu poate resulta dovada, că copilul a fost conceput înainte de căsătorie întrucât științificește este stabilit că durata unei gestațiuni, nu este absolută de 9 luni, ci ea variază, în unele cazuri nașterile au loc chiar după acest termen, iar în alte cazuri mai înainte.

Față de aceste variațiuni, unele legislațiuni la acțiunea în dezavuare a paternității, ținând seamă de observațiunile medicale, fixează ca termen pentru nașterile cele mai precoce ziua a 180 de la concepțiune, iar pentru nașterile cele mai tardive ziua a 300 de la aceiaș dată și consideră copilul născut între aceste două date de mai sus, ca copil conceput în timpul căsătoriei și având ca tată pe soțul femeiei.

Așa dar în speșă, faptul că copilul s'a născut după 253 zile, dela încheierea căsătoriei nu poate fi o dovadă, că a fost conceput înaintea acesteia. (*Curtea de Apel din Timișoara. Sentința No 325—924. Președinția E. C. Aslan președinte și redactorul Sentinței.*)

Legea agrară. Apel făcut conf. art. 77. Conform legei agrare nu se poate face apel în contra hotărârii comisiunei județiene dacă nu s'a făcut apel mai întâi în contra hotărârii Comisiunei de Ocol. Chiar dacă s'ar admite posibilitatea uoui apel decât contra hotărârii Comisia de Ocol, când dosarul a fost la comisia județiană, apelul totuși trebuie să fie făcut în termenul deschis contra hotărârii Comisia de Ocol. (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 875. Președinte Gustav Haupt.*)

Plata chiriei. — Art. 9, 10 și 15 din legea

chiriilor dela 1924. Depunerea chiriei în termen la o altă judecătorie decât cea a situației imobilului și anunțarea proprietarului prin scrisoare recomandată liberează valabil pe chiriaș, mai ales atunci când s'a putut produce îndoială în ce privește judecătoria de care aparține imobilul închiriat. (*Curtea Apel Buc. III. 82—925. P. S. II—524.*)

Inalia Curte de Casație

(*Chirii. Impozite. Vamale*)

Art. 27 și 42 l. chiriilor. Art. 19 l. ch. și 2 și 16 încurajării constr. a) Când acțiunea de evacuare se sprijină pe un drept derivat din legea actuală a chiriilor, competența instanțelor de judecată urmează a se determina potrivit normelor acestei legi, iar nu al celor din dreptul comun sau din alte legi speciale, cari nu regulează raporturile dintre proprietari și chiriași.

b) Legea pentru încurajarea construcțiilor a acordat avantajii clădirilor, iar nicidecum persoanelor ce le stăpânesc, astfel, că cu drept cuvânt, în speță, instanța de fond a găsit că reclamanta, care și-a susținut acțiunea în aceste condițiuni, nu era obligată să facă dovada celățeniei cerută de art. 19 din legea chiriilor, dispoziție aplicabilă în alte cazuri.

(*Cas. I. Cpl. ch. D. n. 51—925 Pond. Săpt. III—925.*)

Art. 9 al. II, 12 și 40 din legea chiriilor din 1924. Săvârșește un exces de putere, Comisiunea arbitrală pentru fixarea chiriilor atunci când respinge cererea părții de a se face o cercetare locală pentru a determina valoarea locativă a imobilului, din moment ce acest mijloc sau element de apreciere autorizat de legea chiriilor prin art. 40, era singurul, pe care partea a putut să-l invoace și de care Comisiunea era în drept și datoare să țină seamă.

(*Cas. I. Cpl. ch. Deciz. No. 2045—924. Pand. Săpt. III—925.*)

Art. 5, 19, 37 și 44 din legea chiriilor. a) Face o justă aplicațiune a art. 44 din legea chiriilor dela 1924, tribunalul de trimitere, atunci când reține afacerea în judecata sa, fără a o trimite prin declinator Curții de Casație, deoarece potrivit citatului text, din moment ce s'a dat o hotărâre în cauză, procesul urmează a se judeca la instanța înaintea căreia se găsește.

b) Dovada rudeniei în materie de legea chiriilor poate rezulta și din alte acte, nefiind vorba aci de proba riguroasă a filiașunii prescrisă de codul civil.

c) Dovada calității de funcționară publică a unei profesoare, maestră la o școală de fete, rezultă suficient din certificatul Ministerului de resort, fără să fie nevoie ca funcționara să facă dovada că îndeplinește condițiunile din Statutul funcționarilor publici.

d) Chestiunea de fapt a principalei așezări a chiriașului în localitatea unde deține imobilul se rezolvă, exclusiv, potrivit art. 5 din legea chiriilor, iar nu după prescripțiunile art. 95 c. civ. — relative la domiciliu — cari se referă la o chestiune de pur drept și cari nu sunt aplicabile în această materie.

e) Chestiunea de a se ști dacă proprietarul are sau nu încăperi suficiente, pusă în discuție sub imperiul legilor vechi, dar ce se rezolvă după regulile legii din 1924, trebuie înlăturată conform acestei legi,

atunci când este vorba de un chiriaș-funcționar public.

(*Cas. I. Cpl. ch. D. No. 63—925. Pand. Săpt. III—925.*)

Stireni. Reciprocitate. Art. 24 l. chiriilor 1924-

Legiuitorul, edictând în mod formal prin art. 1, al legii chiriilor din 1923 menținerea tuturor dispozițiilor din legea anterioară, cari n'au suferit modificări, urmează că în lipsa unor abrogări exprese, principiul reciprocității s'a menținut și în legea din 1923.

Aceasta rezultă și din expunerea de motive și din desbaterile parlamentare, ocazionate de menționata lege, iar în ce privește dispozițiunea înscrisă în § 4 al acestei legi, prin care se restrâng un anumite categorii de străini, luându-se în considerare vechimea așezării lor în țară, beneficiul prelungirii contractelor pe termenul de 6 luni, aceasta este pe lângă condițiunea esențială a reciprocității, o condiție în plus, impusă străinilor, pe care legiuitorul, în interesul ordinii sociale și a unei treptate normalizări a relațiilor juridice dintre chiriași și proprietari, a dispus că nu trebuie să se bucure de beneficiul mai larg de prelungire acordat celorlalți chiriași.

(*Cas. I Cpl. ch. D. No. 2271—924 Pan. Săpt. III—924.*)

Art. 27, 38, 2, al. 2 din legea chiriilor dela 1924.

Din întreaga economie a legii din 1924 pentru regularizarea raporturilor între proprietari și chiriași și în special din art. 27 și 38 rezultă că comisiunile arbitrale instituite prin acest din urmă text de lege, au o competență cu totul limitată de a judeca numai cererile pentru fixarea chiriilor.

Din împrejurarea că ele pot — potrivit art. 2 al. 2, — ca, cu ocaziunea judecării acestor cereri, să stabilească dacă încăperile ocupate de meseriași s'ervesc în principal, pentru locuință sau pentru atelier, pentru a putea stabili asupra quantumului chiriei, din această împrejurare nu se poate deduce că ele sunt competente de a judeca și orice alte conflicte, în cari s'ar ivi vre-o îndoială dacă atelierul sau locuința formează obiectul principal al contractului.

Asemenea conflicte rămân în competența instanțelor de drept comun, conf. art. 27 din lege.

(*Cas. I Cpl. ch. D. No. 240—925 Pan. Săpt. IV—925.*)

Vamală. Art. 215 din legea vamală. Principiul, constant admis în procedura de drept comun, după care părțile pot uza de o cale de atac contra hotărârilor ce urmează să li se comunice — chiar înainte de comunicare, însă posterior pronunțării deciziei —, se aplică și în materie de drept vamal.

Prin urmare o deciziune condamnatoare a Ministerului de Finanțe, pentru faptul de contrabandă, poată fi atacată cu apel în tot intervalul dela darea ei, și până în 5 zile dela comunicare.

(*Cas. Ard. Nr. 260—925 Pand. Săpt. IV—925.*)

Chirii. Art. 3 din legea chiriilor dela 1924. Beneficiază de păsuirea de un an, până la 6 Mai 1925, acordată prin art. 3 din legea chiriilor dela 1924 și acele contracte de închiriere cari la punerea în aplicare a acestei legi erau în curs de executare prin efectul convențiunii părților. Dacă aceste contracte nu se găseau prelungite prin aplicațiunea legii din

1923, ele însă s'ar fi putut prelungi conform acelei legi.

Astfel, contractul de închiriere al unui local de liceu, cu termen convențional până la 18 Septembrie 1924, urmează a beneficia de păsuirea din art. 3 citat, întrucât el putea beneficia și de prelungirea acordată de legea din 1923. (Cas. I Cpl. ch. 79—925 Pand. Sapt. V/925).

Impozit pe păduri. Art. 6 și 95 legea fiscală. În situațiunea legală specială, în care o administrația regiunea silvică Bistrița-Năsăud, ca reprezentantă a celor 44 comune grănicerești, ea nu poate legalmente să fie impusă decât la venitul real pe care îl realizează potrivit bilanțului încheiat anual, scăzându-se sumele sau cheltuielile reținute de Stat în baza dreptului de control și administrațiune ce el are în mod exclusiv și suveran asupra proprietăților comunelor grănicerești.

De altfel, potrivit disp. art. 6 și 95 din legea contribuțiilor directe, pădurile — prin urmare și cele grănicerești din cuprinsul regiunii Bistrița-Năsăud — cari se dau altora în exploatare nu se pot impune decât asupra venitului real luat de proprietar, iar nu și asupra venitului sau sumelor luate de alții.

În speță, venitul real este cel arătat precis în preeliminările și bilanțul anual de gestiune aprobat de Ministerul domeniilor.

(Fiscul Bistrița-Năsăud în proces cu „Regiunea Silvică Bistrița“).

(Cas. III. Dec. Nr. 205—1925 Pand. Sapt. II—1925).

Impozit. Clădiriri nou. Art. 14 leg. incuraj consi).
a) Este adevărat că clădirile noi sunt scutite, prin art. 14 din legea pentru încurajarea construcțiilor, de impozitele cari privesc aceste obiecte impozabile, adică de impozitele obiective; aceasta însă nu implică și scutirea proprietarului lor de impozitul global, care îl privește pe el, ca subiect de venituri generale și care deci e un impozit subiectiv.

b) Un certificat emanat dela judele de ocol pentru atestarea venitului unei păduri indivize din circumscripția sa, nu poate fi înlăturat — în mod principial — de comisia de apel, sub cuvânt că un atare certificat trebuie să emane numai dela percepător, o atare exigență nefiind prevăzută de vreun text de lege.

(Cas. III. D. Nr. 2483—924 Pan. Sapt. II—925).

Impozit. Art. 31 al. 10 din legea contrib. directe. Comisiunile fiscale, cărora li se cere să scadă din venitul net datorii constatate prin hotărâri judecătorești, nu au a se preocupa dacă condamnățiunea la atare sume de către instanțele judecătorești a avut sau nu, drept cauză juridică, culpa celui condamnat, ceea ce nu e de competența lor, ci numai dacă plata acestei datorii s'a făcut efectiv în cursul anului bilanțiar și dacă ea privește strict întreprinderea.

(Cas. III. D. Nr. 297—925 Pan. Sapt. III—925).

Impozite. Art. 1 al. 7; art. 55 și 60 din legea unificării contribuțiilor directe). Prin legile de emisiune ale împrumuturilor de Stat rența a fost scutită de orice impozit, care în prezent sau viitor s'ar putea pune pe un asemenea venit mobilier ca atare, adică de impozitele obiective.

Legiuitorul însă n'a înțeles ca o asemenea scutire să se aplice și asupra persoanei contribuabilului ca subiect de venituri generale sau globale.

Prin urmare veniturile titlurilor de rentă au a se socoli — în lipsă de o dispozițiune contrarie în legea contribuțiilor directe — ca făcând parte din asietă impozitului progresiv pe venitul global.

(Cas. III. D. Nr. 32—925. Pand. Sapt. III—925).

Impozit. Art. 77. leg. contr. directe. Hotărârile comisiunilor anuale de impuneri nefiind făcute cu apel conform art. 77 din legea contribuțiilor directe, dobândesc autoritatea lucrului judecat chiar și atunci când ele conchid la neimpunerea contribuabilului.

Prin urmare fiscal un este în drept de cât să facă apel contra unor asemenea hotărâri potrivit citatului text de lege, iar să să supună cazul unei alte comisiuni alcătuite ad-hoc, sub cuvânt că prima comisiune nu i-a admis concluziunile sale.

(Cas. III. D. Nr. 2267—924 P. S. IV—925).

Impozit. Art. 58 din legea unific. contrib. directe). Personalul unei misiuni diplomatice — în speță Comisiunea Europeană a Dunării — este scutit, conform art. 58 din legea contrib. directe de plata impozitului global, această scutire întinzându-se și asupra personalului de biuro, deoarece legea nu face nici o distincțiune.

(Cas. III. Nr. 2201—925. P. S. IV—925).

Impozit. Art. 31 legea contr. directe. Nu poate fi socotită că o augmentare a venitului brut realizat de comerciant pe anul bilanțiar expirat creșterea valorii mărfurilor nevândute încă, creștere survenită prin jocul scăderii sau urcării de valută.

Prin venit brut propriu zis nu se poate concepe decât venitul realmente tras din operațiunile anului încheiat, iar nu și venitul probabil care va fi atins pe viitor, în ipoteza că mărfurile rămase și trecute în inventar vor fi vândute în situațiunea valutară din momentul încheerii bilanțului.

(Cas. III. Nr. 14—925 Pand. Sapt. IV—925).

Art. 174 legea contr. directie. Taxele comunale. Art. 174 din noua lege de contribuțiuni, unificând bazele de așezare ale diferitelor impozite către stat, județ și comună, nu a interzis prin aceasta comunelor și județelor ca pentru serviciile prestate de ele particularilor să înființeze taxe, care să reprezinte contravaloarea acestor servicii.

Prin urmare taxele pe care comunele le înființază care au caracterul plătilor unor servicii prestate, sunt legal înființate chiar și sub imperiul actualei legi de unificare a contribuțiilor directe, iar autoritatea comunală este în drept a lua de bază, pentru fixarea cuantumului lor, venitul impozabil pe anul expirat, cu condițiune ca cuantumul acestor taxe să nu depășească proporțiunea de 10% din impozitul datorit statului, conform aceleiaș baze de impunere.

(Cas. III. 84—925 Pand. Sapt. IV—1925).

Impozit. Art. 6 și 95 din legea unificării contribuțiilor directe. Cestiunea de a se și dacă prețul obținut de proprietar prin darea unei păduri în țăcere — adică concesiunea exploatării ei — constituie pentru dânsul un venit sau un capital — cestiune care în pură teorie poate fi discutabilă — a fost rezolvată

de legiuitorului nostru fiscal din 1923 în sensul că acest preț constituie pentru proprietarul concedent un venit impozabil în modul și după procedura arătată de art. 6 și 95 din legea unificării contribuțiilor directe.
(Cas. III. No. 367—925 Pan. Sapt. IV—925).

Impozit pe venit global. Titluri de împrumut ale statului scutite de impozite. Art. 23 al II, 55 și urm. din legea contribuțiilor directe. Venitul averii parafernale a soției. Art. 57 din legea contrib. directe. Legile de emisiune ale împrumuturilor statului acordând scutirea de impozite a rentei respective, au înțeles să scutească de orice impozite prezente și viitoare această rentă ca obiect impozabil, adică ca venit din capitaluri mobiliare, ceea ce s'a și respectat prin art. 23 al. 2 din legea contrib. directe. Acele legi de emisiune însă n'au înțeles și n'au putut să extindă această scutire și în domenii, pe care ele nu puteau să le aibă în vedere și să scutească pe contribuabil de impozitul progresiv pe venitul global, impozit care nu lovește un venit elementar, special, cum e renta împrumuturilor de Stat, ci pe contribuabil ca subiect de venituri generale.

Venitul global impozabil al soțului — cap de familie — cuprinde și venitul averii parafernale al soției, ceea ce rezultă clar din dispozițiile art. 57 ale legii contrib. directe, aliniatul II al acestui articol excluzând din venitul global impozabil al soțului numai acele venituri ale soției care ar proveni din exercitarea unei profesii, comerț sau industrie, iar nu și venitul averii parafernale.

(Cas. III 2556—924 Pand. Sapt. V—925).

Impozite directe. Creditor străin. Neîmpunerea creditorului străin. Art. 22 și 61 din legea contribuțiilor directe. Venitul tres de un creditor străin, în țara sa, din dobânzile încasate dela un debitor român, pe temeiul unei creanțe chirografare, contractate în străinătate, nu poate fi socotit ca un venit tras din România — în sensul art. 22 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe, și deci nu poate fi impus la impozitul pe venitul capitalurilor mobiliare.

Prin urmare, debitorul român, contribuabil în România, nu este obligat să justifice că creditorul său a plătit acel impozit — pe care nu-l datorește — pentru a-i se admite scăderea datoriei sale din baza impozitului global.

(Cas. III. 383—925 Pand. Sapt. V—925).

Impozite. Art. 23 din legea de urmărire. După art 23 din legea de urmărire din 1921 numai recipisele eliberate din registrele oficiale sunt descărcătoare pentru debitor, în ce privește achitarea dărilor, ori ce alte chitanțe sau recipise particulare nefiind opozabile Statului.

(Cas. III. 368—925 Pand. Sapt. V—925).

Impozite directe. Valoare localiva. Art. 15 și 120 din legea contrib. directe. În determinarea valorii locale a unui imobil, ca bază impozabilă, rentabilitatea de 5% a prețului de cumpărare constituie un element de apreciere lăsat la facultatea instanței de fond, iar nu un criteriu obligatoriu de evaluare, cum sunt contractele de locațiune.

Prin urmare Comisiunile fiscale pot, constatând și apreciind că cumpărarea imobilului s'a făcut mai

de mult, să decidă că rentabilitatea de 5% a prețului nu reprezintă valoarea localivă reală, și să fixeze această valoare în comparație cu imobilele similare.

Art. 120 din legea contribuțiilor directe se referă la casele locuite de proprietarii lor, iar nu la imobilele destinate comerțului, în privința cărora, prin urmare, criteriul rentabilității de 5% asupra prețului nu este aplicabil.

(Cas. III. 2224—924 Pand. Sapt. V—924).

Vămi. Art. 142, 145 și 192 din legea vamală. Transitul unor mărfuri, urmând a se săvârși cu îndeplinirea aceluiași formalități prevăzute de lege pentru import, neîndeplinirea lor atrage sancțiunea prescrisă de lege pentru contrabandă, fără ca cel implicat în cauză să poată invoca buna credință, care de altfel, în speță, Tribunalul constată că lipsește.

(Cas. Ard. Nr. 51—925 Pand. Sapt. IV—925).

Prin urmare următoarele dela șeful judecătoriei de pace Radna, No. Pres. XIII. No. 56—925:

Dacă „Contestația înaintată evident tardivă — în baza art. 41. a Legii LIV. din anul 1912 — în privința execuției fixată de altcum în regulă este suspendivă de executare sau ba?”

Conform cunoștințele mele la judecătoria de pace Arad și în urma recursurilor și la Tribunalul Arad în privința chestiunii de mai sus este aceea practică, că contestația fie înaintată în timp fie tardivă în baza art. 41 a Legii citată este neapărut suspendivă de executare.

Părerea mea este, că practica citată este de tot greșită.

Deoarece legea execuțională în art. 35 dispune clar și precis, că contestația este a să înainta în termen de 8 zile socotite dela procedură și dispozițiunea gravaminoasă sau dela înmanuarea deciziei prejudiciale.

De aici drept urmează că numai contestația înaintată în termen legal are efect dilatoriu, și astfel art. 41 din legea LIV din anul 1912 să refera numai la contestațiile înaintate în termen legal.

Altă interpretare al articolelor citate ar avea acela rezultat, că în urma contestațiilor tardive și fără bază nu s'ar putea ține nici o licitație, respective efectuarea licitației ar depinde totdeauna dela placul urmăritului, — ce nu vațămă numai interesele juste al creditorului, ci este în contradicție gravă atât cu regulile meditărei logice cât și cu legea execuțională.

Ceia ce cred că nici legiuitorul nu a intenționat.

Prin urmare lămurirea chestiunii din discuție după părerea mea are o importanță mare.

Radna, la 11 Maiu 1925.

Cu deosebită stimă:

Fogarasy
șef-judecător.

JURISPRUDENȚA STABILITĂ

DE

**INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Complectul pentru Ardeal și Bucovina**

Oficiu de închiriere. Dacă oficiile de închiriere au fost desființate prin legea chirilor din 1923. Sold de comerț atribuit anterior promulgării acestei legi. Dreptul suveran de apreciere a instanțelor de fond. (Deciziunea Nr. 57—924.)

Decizia No. 57—924.

Dosar No. 2418—923.

S'a luat în cercelare cererea de reviziune făcută de Firma Iuliu Meul-Societate în comandită, Matilda Karacsony și Ana Velits în contra sentința No. C. A. 2188—923 a Tribunalului Brașov în proces cu Iosef Orgidan pentru atribuirea unui local de comerț;

S'au prezentat Ion Orgidan prin Domnul avocat P. Sadoveanu iar celelalte părți prin D-l avocat Moldoveanu.

S'a ascultat raportul făcut de D-l Consilier T. Magheru și părțile prin avocașii lor.

Curtea deliberând.

Având în vedere că prin cererea de reviziune se invoacă ca motive de reviziune, întâi că oficial de închiriere nu mai era competent să instrumenteze, de oarece la data când a judecat și a pronunțat sentința, ele erau desființate prin legea de prelungirea contractelor promulgată la 6 Aprilie 1923 și al doilea că chiar dacă oficial de închiriere mai era încă competent, totuși nici oficial, nici Tribunalul ca instanță a doua nu s'a ținut de normele legale în atribuirea locului de comerț lui Ion Orgidan.

Considerând că în ce privește primul motiv el nu este întemeiat căci în momentul când proprietara a cerut oficiului ca să atribue firmei Iulius Meul Localul care rămânea liber prin consimțământul fostului chiriaș, oficiile de închiriere nu erau încă desființate, așa că ele au procedat conform ordonanței Ministerului de interne, care le sesizete anterior punerii în aplicare a legii de prelungire din 6 Aprilie 1923, care desființa aceste oficii;

În ce privește al doilea motiv, că nu s'a păstrat norma de drept în atribuirea localului, de asemenea nu este întemeiat instanțele de fond fiind suverane în aprecierea cui urmează a se atribui un local care este cerut de mai multe persoane;

Pentru aceste motive înalte Curte.

În numele legii nu admite cererea de reviziune introdusă de Iuliu Meul-Societate în comandită, Matilda Kraucsony și Ana Velits în contra sentinței No. 2183—923 a Tribunalului Brașov și îi obligă sub ghemânt de execuție ca în termen de 15 zile să solvească cinci sute lei cheltueli în reviziune lui Ion Orgidan.

Dată și citită în ședință publică azi 21 Ianuarie 1924.

Bibliografie

Vând 48 corpuri complete (corpul 14 volume), drept civil comentat opera Profesor Dimitrie Alexandrescu (fără volumul I care se lipărește, pentru lei 7000 corpul, volumele II și IX, nu se vând separat, celelalte inclusiv volumele VIII, partea II; IX, partea II, costă lei 500 bucata.

Volumele VIII, partea II și I, ediția III, cari se tipăresc se plătesc anticipat.

Danielopol-Atelier 6 bis, orele 2—4 p. m.
Bururești

INFORMAȚIUNI

Va apărea în curând de sub tipar dispozițiunile din **Procedura penală română**. (Poliția judiciară. Minister public. Ofițeri de poliție auxiliari ai procurorului, judecător de instrucție și procedura înaintea sa cartea I. cap. I, II, III, IV, V, VI, VII, și VIII art. 13—138; Camera de punere sub acuzare și procedura înaintea sa cartea II, titl. II, cap. 1, art. 212—246 și Despre diferitele recursuri în contra deciziuni or și cereri în Casație titlul III, cap. II, și cap. III, art. 404—450 pr. p. rom.)

Coprinzând sub fie care articol de lege aparte: note explicative și de comparație cu textele corespunzătoare din pr. pen. maghiară scoase din vigoare, uzurile și practica nou introdusă de procedura penală română; extrase și trimiteri teoretice la scrieri și autori români; articolele din restul pr. p. română la care aceste se referă și mai ales jurisprudența Casației române până la zi.

Volumul de peste 200 pagini va mai conține pentru îndrumare, formulare modele de: *proces verbale* până la proba contrară și până la înscriere în fals, *rechizitor* introductiv și definitiv; *ordonanță* de sesizare și definitivă date de judecătorul de instrucție, raport *rechizitor* și act de acuzare date de Procurorul general, deciziuni date de Camera de punere sub acuzare, *opoziiții* și recursuri în Casație etc.

Lucrarea este întocmită de cătră directorul revistei noastre D-nul Vasile M. Dimitriu Consilier la Curtea de Apel din Cluj în colaborare cu scriitorul dela „Ardealul Juridic” D-l Vasile P. Pastia judecător la Tribunalul Cluj. Volumul va fi pus în vânzare cel mai târziu până la 1 Iulie a. c. spre a fi din timp la îndemâna juriștilor din Ardeal pentru studierea *procedurii penale române* (partea indicată) care se știe că intră cu ziua de 1 Septembrie 1925 în vigoare și în Ardeal și Bucovina (Legea de organ. judecătorească 1925, art. 314—315.)

Numărul de exemplare fiind limitat rugăm pe cei ce doresc să-și procure această lucrare să se anunțe printr'o carte postală pe adresa: *V. M. Dimitriu consilier la Curtea de Apel Cluj, Calea Victoriei Nr. 53, etj 1 stga*, spre a li-se reține volumul și expedia la timp.